

Vergaderjaar 2007–2008

31 329

Samenvoeging van de gemeenten Alkemade en Jacobswoude

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 26 maart 2008

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering de gestelde vragen tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij hebben oog voor het feit in de regio in de afgelopen jaren reeds verscheidene herindelingen hebben plaatsgevonden.

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van dit voorstel voor gemeentelijke herindeling. Belangrijke criteria ter beoordeling van de noodzaak van herindeling zijn voor deze leden de bestuurskracht van gemeenten en, in de eerste plaats, het draagvlak onder de bevolking. Ook de regering zegt dat herindelingen alleen plaats zullen vinden van onderaf, als hiervoor steun is van de bevolking. Over de toepassing van deze criteria leven er bij deze leden enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel tot Samenvoeging van de gemeenten Alkemade en Jacobswoude. Zij constateren dat het een vrijwillige samenvoeging van deze gemeenten betreft. Ook Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben een positief advies gegeven. Er is dus een groot draagvlak voor dit wetsvoorstel. Ook leden van de VVD-fractie stemmen in met deze samenvoeging. Zij spreken de wens uit dat het wetgevingstraject snel wordt doorlopen, opdat de voorgenomen samenvoeging per 1 januari 2009 kan worden geëffectueerd.

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel maar hebben geen andere opmerkingen dan dat zij de nieuw te vormen gemeente een succesvolle toekomst wensen.

¹ Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), Van der Staij (SGP), De Pater-van der Meer (CDA), Van Bochove (CDA), Duyvendak (GL), Hessels (CDA), Gerkens (SP), Haverkamp (CDA), Leerdam (PvdA), voorzitter, De Krom (VVD), ondervoorzitter, Griffith (VVD), Boelhauer (PvdA), Irrgang (SP), Kalma (PvdA), Schinkelshoek (CDA), Van der Burg (VVD), Brinkman (PVV), Pechtold (D66), Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Heijnen (PvdA), Bilder (CDA) en Anker (CU).

Plv. leden: Teeven (VVD), Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), Smilde (CDA), Van Gent (GL), Knops (CDA), Polderman (SP), Spies (CDA), Wolbert (PvdA), Aptroot (VVD), Zijlstra (VVD), Vermeij (PvdA), Van Gerven (SP), Heerts (PvdA), Çörüz (CDA), Remkes (VVD), De Roon (PVV), Van der Ham (D66), Van Bommel (SP), Ouwehand (PvdD), Timmer (PvdA), De Wit (SP), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Van Haersma Buma (CDA) en Cramer (CU).

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel dat de samenvoeging van de gemeenten Alkemade en Jacobswoude regelt. Zij constateren dat deze samenvoeging na aanvankelijke strubbelingen op een breed draagvlak kan rekenen.

De leden van de SGP-fractie constateren dat het voorliggende wetsvoorstel een gevolg is van de vrijwillige wens van beide gemeenten om samen te gaan. Hiermee is voldaan aan een belangrijke eis voor herindelingen.

2. Het herindelingsbeleid

De leden van de SP-fractie vragen of de regering hun analyse onderschrijft dat meer decentralisatie van rijkstaken aanleiding is voor meer gemeentelijke herindelingen? Zij vragen of de regering dit een gewenste ontwikkeling vindt. Deelt de regering de zorg van deze leden dat herindelingen daardoor niet zozeer worden ingegeven door de wens van de bewoners, maar door het door de regering gekozen beleid van decentralisering?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering naar de uitvoering van het bestuursakkoord op het punt van het formuleren van een nieuw beleidskader gemeentelijke herindeling. Wat is de stand van zaken, kan de regering al meer inzicht verschaffen over de inhoud van het beleidskader en de termijn waarbinnen dit nieuwe kader aan de Kamer wordt aangeboden, zo vragen deze leden.

3. Vrijwilligheid, draagvlak en duurzaamheid

De herindeling vindt plaats op basis van vrijwilligheid, dat is voor de leden van de CDA-fractie een belangrijke voorwaarde. De betrokken gemeenteraden stemmen er nu mee in. Uit de stukken blijkt niet of er binnen de huidige gemeenten veel verzet is tegen de plannen. Evenmin is duidelijk hoe groot de meerderheid binnen de gemeenteraden is die deze herindeling wil. Graag vernemen deze leden of, en zo ja in welke mate, er verzet binnen de gemeenten en/of de gemeenteraden tegen het herindelingsvoornemen bestaat.

Ook is het de leden van de CDA-fractie niet duidelijk of de gemeenten in hun keuze voor herindelen als zodanig enige druk van de zijde van de provincie hebben ervaren. Is het voornemen tot herindelen daadwerkelijk als een initiatief vanuit de gemeenten zelf te kwalificeren, zo vragen zij.

De leden van de SP-fractie stellen vragen bij het feit dat de regering het onderzoek naar het draagvlak van de bevolking voor een herindeling een verantwoordelijkheid van de gemeenten zélf noemt. De regering heeft in het coalitieakkoord aangegeven dat herindelingen alleen plaats zullen vinden van onderaf, als hiervoor steun is van de bevolking. Dit kan de regering alleen beoordelen als er deugdelijk onderzoek naar het draagvlak heeft plaatsgevonden. Hoe is dit in de betreffende gemeenten gemeten? Hoe oordeelt de regering over het draagvlak in de betreffende gemeenten?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat in het wetsvoorstel een andere invulling wordt gegeven aan draagvlak, dan in het beleidskader gemeentelijke herindelingen. In dat beleidskader geeft de regering aan groot belang te hechten aan een sterk draagvlak onder de bevolking voor herindelingsvoorstellen. Dit belang is allereerst gelegen in de democratische legitimatie van deze voorstellen, aldus de regering. In voorliggend wetsvoorstel wordt aangegeven dat bij draagvlak in de eerste plaats wordt uitgegaan van het draagvlak bij de betrokken gemeenteraden. Graag ontvangen deze leden een nadere toelichting op dit verschil.

De leden van de SGP-fractie wijzen op het feit dat het wetsvoorstel spreekt over de aanwezigheid van draagvlak in beide gemeenten. Er wordt gesteld dat beide gemeenten zich voor deze herindeling hebben uitgesproken, «wat duidt op een groot draagvlak». Aangezien deze stelling niet zonder meer juist is, vragen deze leden of de regering deze stelling ook kan onderbouwen met behulp van de stemverhoudingen in de beide raden. Is er tevens duidelijkheid te geven over de mate waarin deze herindeling ook kan rekenen op maatschappelijk draagvlak?

De zelfstandigheid staat volgens de toelichting in de weg aan het aanpakken van de beoogde verbeterpunten. Tevens wordt gesteld dat het bestuurskrachtonderzoek laat zien dat de bestuurskracht kan worden vergroot door de fusie. Is de regering van mening dat de bestuurskracht zodanig wordt vergroot dat er zeker op de korte termijn geen redenen zullen zijn om te komen tot verdere herindelingen, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

De nieuwe gemeente heet financieel levensvatbaar. Aangezien er sprake is van een zwakke financiële positie van de huidige gemeente Jacobswoude vragen de aan het woord zijnde leden ten slotte of, en zo ja in welke mate, deze herindeling nadelige financiële gevolgen heeft voor bijvoorbeeld de gemeentelijke lasten in een van beide delen van de nieuwe gemeente.

4. Het herindelingsbeleid in de provincie Zuid-Holland

De leden van de CDA-fractie merken op dat de gemeente die nu ontstaat ruim 25 000 inwoners heeft en er elders gemeenten met deze omvang zijn die over verdergaande opschaling nadenken. Mogen deze leden er op vertrouwen dat alle betrokken bestuursorganen het erover eens zijn dat de nieuw gevormde gemeente ook op langere termijn voldoende bestuurskracht kan hebben? Voor het CDA is het van belang dat burgers zich kunnen identificeren met hun gemeente: in dat kader is de ontwikkeling binnen Zuid-Holland, dat gemeenten die slechts 15 à 20 jaar geleden door herindeling zijn ontstaan nu opnieuw een herindelingstraject boven het hoofd hangt, zeer onverkwikkelijk. Ten aanzien van het voorliggende voorstel vinden deze leden het daarom van belang dat er zoveel mogelijk duidelijkheid wordt verschaft.

Voorts vragen de leden van de SP-fractie aandacht voor het feit dat de provincie adviseert het noordelijke deel van de Zweilanderpolder en het westelijke deel van de polder Waterloos toe te voegen aan de gemeente Alkemade. Zij gaat daarmee in tegen de wens van de inwoners van die gebieden, die in 2007 in een enquête van TNS-NIPO hebben aangegeven te kiezen voor de gemeente Teylingen. Waarom is ook de regering hier afgeweken van de wens van de bevolking? De leden van de SP-fractie ontvangen graag de reactie van de regering op dit punt.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen een toelichting op de grenscorrectie met de gemeente Teylingen. Welke knelpunten bestaan er op dit punt?

De leden van de SGP-fractie hebben begrepen dat nog niet op voorhand duidelijk was of de nieuwe gemeente Kaag en Braassem ook werkelijk deel zal nemen aan de Regio Holland Rijnland. Is daar intussen al meer duidelijkheid over?

Deze leden vragen zich tevens af of er nog nagedacht is over alternatieven, bijvoorbeeld samenvoeging met (delen van) andere (landelijke) gemeenten. Graag ontvangen zij in dit verband een toelichting op de ontwikkelingen in de aangrenzende gemeente Rijnwoude.

Verder vragen de leden van de SGP-fractie zich af of de afspraken over het grensbeloop met de gemeente Teylingen niet beter meteen meegenomen kunnen worden, omdat er anders mogelijk op zeer korte termijn een

nieuwe kleinschalige herindeling nodig is. Ook vragen zij zich af of er met de andere omliggende gemeenten tevens zulke vragen spelen rond het gewenste meest praktische grensverloop.

5. Procedure

De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering de procedure voortvarend te vervolgen zodat de gemeenten in staat zijn zich goed voor te bereiden op het samengaan per 01-01-2009. Daarbij hoort naar hun mening ook het tijdig kunnen starten met alle activiteiten die nodig zijn voor een goede voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezing, die reeds in het laatste kwartaal van dit jaar dient plaats te vinden.

De voorzitter van de commissie,
Leerdam

Adjunct-griffier van de commissie,
Hendrickx